

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:
 Egy évre 10 frt — kr.
 Félévre 5 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
 Egy óra 1 frt — kr.
 Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben.

DEBRECZEN

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.
 Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr.
 Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál és a szerkesztőségben. Kéziratok vissza nem adatnak.

Uzelácz.

Debreczen, augusztus 27.

(—a.) A Jellasics-százados ügye még mindig napirenden van, sőt nem is fog egyhamar letűnni arról. A katonai botrányok közül ez foglalkoztatta legélénkebben a közvéleményt, mert mindenki érzi, hogy itt nem a polgárok és katonák közötti egyszerű viszállyról van szó, hanem ezen ügybe belejátszik a közjogi kérdés is s ott kísért a háttérben a Jellasics bán szelleme.

Az a vegyes bizottság, melyet az Uzelácz-ügy vizsgálatával megbíztak, mint legujabban jelentik, befejezte működését. A vizsgálat eredményéből még eddig nagyon kevés került nyilvánosságra, de e kevés adat is azt bizonyítja, hogy Uzelácz tényleg mondotta a neki tulajdonított szavakat, mert ha Uzelácz ártatlan lenne, azt a bizottság már régen kikürtölte volna. A titokszerűség, melylyel a bizottság a tárgyalást vezette, megerősítette azon hitet, hogy Uzelácz nagyon is rászolgált az Ugron Gábor által mondott ítéletre.

Legfontosabb a vizsgálatnak napfényre jutott adatai közül a horvát katonák vallomása, kik azt vallották, hogy fiumei polgárok (nyilván horvát polgárok) bujtogatták és bérelték föl őket a tüntetésre. Annyi tehát tény, hogy a horvát katonák tüntettek, noha a katonáknak politikai jellegű tüntetésbe nem szabad beleavatkozniok. A horvát katonák — a király jelenlétében — azt

kiabálták Fiume utcáin: »Éljen a mi horvát Fiuménk!« Ez szolgáltatott alkalmat azon ellentüntetésre, hogy a fiumei olaszok Magyarország mellett tüntettek s kifejezték ragaszkodásukat az anyaország iránt.

A polgárok és katonák közt a tüntetésekből kifolyólag heves szóváltás támadt s ekkor mondta volna Uzelácz százados azt, hogy szeretne rálövetni erre a csöcselékre.

A kihallgatott tanúk, köztük igen tekintélyes emberek, hir szerint azt vallották, hogy a mit a rendőri jelentés Uzelácz századosról mond, szóról-szóra igaz. Sőt egy katonatiszt, Vogel ezredorvos is Uzelácz ellen tanuskodott. A tanúk mindannyian fölismerték Uzeláczot, lehetetlen tehát, hogy a személyben tévedtek volna.

Az egyöntetű tanuvallomásokból kifolyólag bebizonyítottak kell vennünk az Uzelácz pártütését (mert mi egyébnek nevezhetjük az ő magaviseletét), valamint azt is, hogy Fiumében rendszeresen előkészített tüntetés történt, — a horvát testvérek a király fiumei időzését használták föl arra, hogy Fiumét, a magyar kikötő várost, úgy tüntessék föl, mint horvát tulajdont.

Hogy Uzeláczczal mi fog történni, azt nem tudhatjuk. Sajnos, a magyar polgári hatóságoknak nincs annyi hatalmuk, hogy egy katonát felelősségre vonhassanak s megbüntethessenek. A hadsereg külön állam az államban s a hadsereg tagjai — mint már többször tapasztaltuk — büntetlenül támadhatták

meg a magyar állam tekintélyét s büntetlenül bántalmazhattak egyes polgárokat. Az Uzelácz megbüntetésébe tehát a magyar állam be nem folyhat, azt azonban igenis megteheti, hogy elvégre rendezze Fiume közjogi helyzetét.

A horvátok — mint most is kitűnt — magukénak tartják Fiumét. Ebből a képzelődésből ki kell őket gyógyítani s nyíltan, minden félremagyarázhatás nélkül ki kell mondani, hogy Fiume közvetlenül Magyarországhoz tartozik, annak éppen oly kiegészítő részét képezi, akár Debreczen. Azzal, hogy Fiume közjogi helyzetének megoldását halogatjuk, csak a horvátok málmára hajtjuk a vizet, kik azt hiszik, hogy a magyar államnak sem elég joga, sem elég hatalma nincs arra, hogy Fiumét bekebelezze.

Ellehetünk rá készülvén, hogy Fiumének bekebelezése Horvátországban a legnagyobb ingerültséget fogja kelteni. De hát a horvátok mindig ingerültek, léptenyomon kimutatják gyűlöletüket Magyarország ellen. Ideje tehát, hogy mi is másként bánjunk velök. Legyen már egyszer vége a fehér lap politikájának. Engedékenységgel mit se értünk el. Az erélyes föllépés bizonyára szét fogja osztlatni a horvát tulzók ábrándjait.

Mig Horvátországban a Jellasics szelleme kísért, addig a horvátokból sohase lesznek testvéreink, hanem nyílt ellenségeink, kik csak az alkalmat várják, hogy szívünkbe döfhessék a kést. Miért ki-méljük tehát mi az ő érzékenységüket?!

»Éljen a mi magyar Fiuménk!«

A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

HUSZ ÉV UTÁN.

Mért ver ma szívem hangosabban?
 Öröm vagy bú szállotta meg?
 Mi készíti most, e pillanatban,
 Szilaj futásra véremet?
 A büszke lant reszket kezemben,
 Megértve lelkem szózatát,
 Husz hosszú év szállt el felettem,
 Az ifjkorba léptem át.

Elöttem a mogorva bércek,
 A cél a bércek tetején;
 De most is vissza-visszanézek,
 Hol a kies völgy int felém —
 És hajh! alig tudom szememben
 Felszaríthatni könnyemet
 Isten veled, virágos völgyem,
 Gyermekkorom, Isten veled!

Gyújtó vágyak, magas remények,
 Fogadjatok bucsu-szavam!
 A pályának, hová ma térek,
 Tudom, hogy csak tövise van,

S nem üzők több lepkét a réten,
 E nappal végig-álmodám
 A szép időt, midőn ölelben
 Dalolva ringatott anyám.

Oh, rég eltűnt e kor varázsa:
 Gyöngéd, óvó tekintetek!
 Nem alszom altató dalára,
 Csókjára már nem ébredek;
 De míg a balsors életemben
 Sötét éjét teríti szét,
 Száz édes emlék gyújtja bennem
 A multnak hamvadó tűzét.

A kicsi házat újra látom
 Szelid mosolyal nézni rám,
 Ezer madár zeng a faágon
 A zöldelő domb oldalán;
 Megkérdem a vidék szellőjét,
 Megkérdem a kalászkot:
 Folytatja még tündér-meséjét
 A lágyan suttagó patak?

De minden hallgat, újra hallgat,
 Szellő s kalász már nem felel,
 Más, messze tájon száll a csillag,

Egy drága hü barát ölel,
 Két lángoló szív olvad össze,
 Mint éjjel az ég és a föld,
 A szeretet lánczát kötözve,
 Megosztva bánatot, gyönyört.

Majdan dicsőbb nemző vezérel:
 Vakító fényben megjelen
 Búbajos, édes énekével
 Az első, tiszta szerelem . . .
 De a mi elmúlt, vissza nem jó,
 Az édes ének oda lett,
 Elhangzott az, mint a merengő
 Pásztorcip a mezők felett.

S faj minden, a mit mostan érzek,
 Könyvek között bucsuzom én,
 Elöttem a mogorva bércek,
 A cél a bércek tetején;
 A büszke lant reszket kezemben,
 Megértve lelkem szózatát:
 Husz hosszú év szállt el felettem,
 Az ifjkorba léptem át.

Révi Nándor.

A lengyelek kétségbeesett harcáról, a melyet az oroszok erőszakoskodásai ellen folytatnak, csak elvéve hallunk egyetmást. Persze a harc ott magában Orosz-Lengyelországban alig folytatható nyíltan s így az ottani lengyel publicisták is a galicziai lengyel sajtóhoz folyamodnak, ha valami mondanivalójuk van. Az utóbbi időben az oroszok gyakran dicsekedtek azzal, hogy a lengyelek megpuhultak s kezdenek az oroszokkal kibékülni. Erre a híresztelésre most csattanós feleletet ad a krakói »Czasz«-ban egy pétervári lengyel, a ki kijelenti, hogy az oroszok dicsekvése alaptalan, mert a lengyelek érzelmeiben és meggyőződésében Lithvánia és Lengyelország még mindig elválaszthatatlan egészet képeznek s hogy a lengyelek maguk is megtudják azt ítélni: hasznos-e az rájuk nézve vagy sem; az orosz sajtó mentorkodására semmi szükségük. Elmondja ezután a »Czasz« cikkezője, hogy Orosz-Lengyelországban úgy szám szerint, mint intelligencia tekintetében, a lengyelek még mindig dominálnak, s hogy a fehér-oroszok közt is körülbelül 300.000 római katolikus van, a kik mind a lengyelekhez buzna, sőt hogy olyanok is igen sokan vannak, a kik vallás- és nemzetiség szerint idegenek ugyan a lengyelektől, de azért a lengyelekkel tartanak közös érzelmeik, meggyőződésük és a közös gyűlölet alapján. Végül ama meggyőződésének ad kifejezést, hogy az oroszok uralma Lengyelországban igen gyenge alapon áll, nem egyéb az, mint »megszállás«; bizonyítja ezt az is, hogy az oroszok soha sem merik statisztikailag kimutatni, hogy hány orosz lakik állandóan az észak-nyugoti vidéken.

A szabadságharcz proklamációiból.

A szabadságharczi emlékek kiállításának érdekes részét képezi az 1848—49-iki kiáltványok gyűjteménye. Közlünk ebből Budavár bevételét hirdető 3 proklamációt.

Pesten Irányi Dániel kormánybiztos és Hajnik Pál orsz. rendőrfőnök a következő kiáltványt bocsátották ki:

Budavára a miénk!

Ma reggeli 7 órakor vette be ostrommal Görgei tábornok dicső hadseregével. Az osztrák zsoldosok keményen védelmezték a várat, de a magyar vitézségnek végre engedni voltak kénytelenek.

Hentzi osztrák tábornok s várparancsnok halálos sebben fekszik őrizet alatt.

Örvendj magyar nép, de el ne bízd ma-

gad, hanem készülj újabb csatákra, hogy új győzelmeket és végdiadalt arass!

Éljen a haza!

Budapesten, május 21. 1849.

Hajnik Pál, Irányi Dániel,
központi rendőri budapesti t. b. kormány-
igazgató. * biztos.

Debreczenben, a hol akkor az ország-kormány székelt, már a vár bevételét követő napon Kossuth kormányzó, következőleg hangzó proklamációban tette közzé az örömhírt:

Budavára be van véve!

Legyen áldott a szabadság istenének sz. neve! Es legyenek áldottak a nemzet hadseregének rettentetlen hősei, kik éltöket adják váltságul hazánk szabadságáért.

Budavár miénk!

Bevételéről következő hivatalos tudósítás érkezett: Május 21-én reggeli 5 órakor három zászlónk a várpalota új épülete mellett lobogott. A latorjácson honvédeink, mint zergék szökösnek a várba. Az ellenség 24 fontosai felett hosszú póznán fehér lobogó hajlong.

Az ostromtüzelés a bécsi kapu felé éjjelkor, tehát az osztrák uralkodás kezdete napján kezdődött: reggeli egy órakor eredt meg a várkapunál a tört falrés irányában csatározás és folyt egész viradtig.

Honvédeinkre erősen puskáztak a bástyatornyokról és házak ablakából. Ki nem puskázott, köveket eresztett le. — De mindez ostromló honvédeinket a rohamtól fel nem tartóztathatta.

Az ellenség több százezer lövése aránylag kevés embert ejtett el, mit onnan merek állítani, mivel a várfal alját szorgosan vizsgálom s igen kevés halottat veszek észre, de most kezdődik az utzaharcz, mely még sok hősiünknek kerülhet vérebe.

A svábhegy felé levő bástyákról az ellenség fut, csak balra a fejevári kaputól áll még néhány közember, honvédeink a tört falrészén a várba csoportosan felkapaszkodnak.

Ez oldalon mind az ágyu, mind a puska-tűz egészen megszűnt, csak a Pest felőli oldalon ropog erősen az apró fegyvertűz.

Fél hétre reggel most egy puskapor-raktár röpött a légbe.

Bent a várban az utcai harc folyik.

7 órakor reggel. A tüzelés megszűnt, a vár be van véve.

Ludvig,
kormánybiztos.

Lelkesüljön fel a nemzet minden erőfeszítésre, hogy a harc, mely még hátra van, rövid s a haza megmentésének műve bevégezve legyen. Zuduljanak meg a harangok ország-szerte, hirdessék a magyar szabadság fegyvereinek győzelmét ország-szerte. Adassék hála istennek és dicsőség a magyar hadseregnek, melyet hőstettei a világ legrettentetlenebb seregévé avattak fel.

Kelt Debreczenben, május 22. 1849.

Kossuth Lajos.

Egy harmadik proklamáció, amelyről az aláíró neve már le van tépve, következőleg beszéli el Budavár bevételét:

Budavárának roham általi bevétel.

A győzelmes éj 21. májusra.

Henczi meg van sebesítve s elfogva.

A vasárnapi éj folyó hónap 15-ikén a pestiekre nézve rémitő éj volt. Az egész város lángban uszott, de Budapestlakosai egykedvűen nézték e lángtengert, mondván, hogy ez Henczinek halotti faklyája, az iszonyu ágyudörgés pedig nem egyéb, mint az összes osztrák háznak halálnótája. De a következő vasárnapi éj a magyarok diadaléje volt, és beteljesedett ama jóvendőlés, mert Henczinek uralma sirba szállott és Budának büszke vára ismét a nemzet kezében van.

A mult estén a Duna partján szokottnál több ember állott, kik mindnyájan meg voltak győződve, hogy az ostrom ez éjjel érendi végét. Este 8—10-ig mindkét részről rövid szünetek mellett erősen folyt az ágyuzás. Az osztrákok, sorsukat sejtítvén, rettentően ordítottak, mintha a pokolból akartak volna segílyt felidézni, de még a pokol is jobb levén e gazoknál, magukra hagyta őket és a magyar ágyu ezt kiáltotta hozzájuk: »Hallgassatok kutyák, végórátok ütött, ti nem lesztek többé e várnak urai!«

Tíz órától éjfelig a magyarok ágyuzása

A kártyavetés.

A Debreczener eredeti tárczája.

A kártyajatek feltalálásával a kártyavetés is nyomban feltalálták az öreg asszonyok; mert lehetetlen, hogy ne öreg asszonyok találták volna fel, hiszen most is ezek üzik a cigányok után legjobban ezt a furcsa mesterséget. A cigány asszonyoknak valóságos kenyérkereset a kártyavetés s el nem lehet képzelni egy-egy füstös-képű rémöt kártya nélkül. Persze jó közönsége akad a kártya-vetésnek a fiatal leányoknál, a kik szentül meg vannak róla győződve, hogy a mit a kártya mutat, az mind igaz és beteljesedik.

A cigányasszony bámulatos ügyességgel összerakja a kártyákat és különböző hókusz-pókuszok után megkezdí a magyarazgatását. Persze, elmondja, hogy egy fiatal ember nagyon bolondul a kisasszony után. Ezt hogyne hinné el neki minden leány. Aztán holmi általános dolgokat magyaráz ki a kártyából a cigány-asszony s neha oly ügyesen ellesi a hallgatója arczjátékáról a hatást, hogy körülbelül ki tudja, eltalálja e véletlenségből a valót. Persze, ekkor még jobban neki ered a kártyavető-nyelve s elmondja meg azt is, hogy mi fog történni a másvilágon a hallgatójával.

A kártyavetést nagy kedvvel üzik még az öreg asszonyok is, kik már nem lennek mulatságot egyéb dologban, mint hogy halálra ijessék vagy módfelett megörvendeztessék a naív hallgatót, ki mindég bizonyos borzongással hallgatja a jós-igeket.

A könnyebbség kedvéért már csakis e czélra szolgáló kártyákat is találtak fel. E kártyákon persze ott van a pénzes-zacsok, a halál, a kedves s ki mit lát, az lesz a sorsa. És nagyon sokan vannak pedig, a kik jelentőséget tulajdonítanak egy-egy jóslásnak s éjjel-nappal eszükkben tartják és várják a beteljesedését. Ha rosszul mondott a kártya, trémáznak addig, míg az idő meg nem mutatja, hogy az egész jóslásnak nincs semmi alapja. — Nagyon megjárta a jóslattal egy francia nemes. Azt mondta neki a kártya, hogy oroszlan által fog meghalni. Ez időtől fogva soha nem ment állatseregletbe s gyűlölte, kerülte az oroszánt. — Utazás közben egyszer megszállt egy vendéglőben s mikor belépett a szobájába, a falon egy rézhől metszett oroszlan-képet pillantott meg. Oly dühös lett hirtelen, hogy öklével rávágott a képre, mely izre-porrá tört s úgy össze vagdalta a kezét, hogy behalt. Ha nem adott volna semmit a jóslatra, akkor nem járt volna így.

—

Az egész kártyavetés különben a legnagyobb ámitás s csupán akkor állhat meg, ha időtöltésből csinálják, de hinni neki nagyon szük látkörre mutat.

(—sz.)

Apróságok.

A kicsiny revolver.

A kis Elza: Mama, ha te nem adsz nekem két krajezárt, rögtön átmegek Kárpáthyékhoz, kiknek a kis fiuk bárányműben fekszik. Te aztán magadon kívül léssz, ha én megbetegszem.

*

Amerikai házassági hirdetés.

»Egy fiatal özvegy férfi nőül akar venni — minthogy még gyászéve tart — egy szercesen nőt. Mulattnók csak ósztól kezdve vehetők tekintetbe.«

*

Koldus okoskodás.

Ur: Ej már megint ily rongyosan jár... Hisz a multkor adtam jó kabátot.

Koldus: Csak nem járhatok jó kabátban koldulni.

mindinkább növekedett, — harsogván a várbeli gazoknak, hogy a magyar vitézek most már komolyan kezdik a vár elfoglalását. Éjjel után megszűnt az ágyudörgés, és vitez katonáink több oldalról közeledtek a várhoz, segítve lelkesedésük és az ellenség csüggedése, valamint az éj sötétsége által.

Reggel 3 órakor, miután a mieink a szükséges állásponthoz elfoglalták, a roham megkezdett és már egy óra múlva a fejevári kapu és több a várba vezető utak a magyarok kezében voltak.

Erős puskatüz hallatszott és magyar vitézeink, mint előre lehetett látni, mindenütt győztek. Midőn a mieink a vizvárosi czölöpzetekhez (Pallásdákhoz) érkeztek, az azokat védelmező ellenséges katonák rájuk egy ágyut sűtöttek el, de a mieink azzal nem gondolva, gyors lépésekkel haladtak előre, mire az ellenség két ágyuját ott hagyván, elszaladt, a mieink pedig átmászván a czölöpzetet, azt szétrombolták és a két ágyut elfoglalták.

Már 1/2 órák a vár nagyobb része a magyarok kezében volt és az első magyar lobogó a gróf Sándor háza előtti téren kitűzetett. A csata erősen folyt s az ellenség a házakba és a torlaszok mögé húzódva, innen erősen védelmezte magát, de a mieink a torlaszokat feltartóztathatatlanul áthágván és a házakba benyomulván, az ellenséges katonákat részint lekonzolták, részint elfogták.

Az istentelen ellenség az álló hidat, a világ e nyolczadik csodáját, mint maga Henczi is nevezte azt, össze akarta ugyan rombolni és e véget a budai parton levő oszlopát levegőbe röpíteni, de csak felgyújtója pörkölődött, a hid pedig sértetlen maradt.

Hat óra tájban a vár körüli épületekben erősen folyt a puskatüz és nem sokára már 3 helyen legett a nemzeti lobogó.

Nyolcz óra felé a mieink a hajdani királyi és nádori palotáról levették a zudar fekete-sárga zászlót és helyébe a Duna partján álló töménytelen néptömeg nem csekély öröme, a nemzeti lobogót kitűzték. Erre csakhamar az összes vár hős seregünk által el lön foglalva.

Az embertelen hitszegő Henczi megsebesülve ugyan, de elevenen vitézeink kezébe esett, megérdemelt büntetését el nem kerülendő.

Örülhetsz Henczi!

— Nyomatott Kozma Vazulnál —

BELFÖLD.

Az Uselác-ügy vizsgálata. Az az öt fiumei lakos, kik a múlt szombaton két vizsgáló bizottsági tag kíséretében Károlyvárosba utaztak, megállapították a Jellasics ezred egy altisztjének és 13 közemberének személyazonosságát, kiknek a fiumei királylátogatás alatt történt botrányos részük volt. A katonák valomása igen fontos. Azt vallják, hogy őket több tekintélyes fiumei polgár bujtotta fel a magyart ellenes tüntetésekre s ezért bért is fizetett nekik. A vizsgálóbírószág rögtön megidézte és kihallgatta az illető polgárokat. — A vizsgálót ezzel befejezték s Jekelfalussy miniszteri tanácsos és a bizottság tagjai visszautaztak Budapestre.

Dalmaták érkeztek t.e. Zágrábba. Az érkezőket a községi tanács, az egyesületek, a testületek, valamint a lakosság ünnepiesen, lelkesen fogadták. Az üdvözlő beszédekben a horvátok és dalmátok egyaránt az egyesülés óhajának adtak kifejezést. Viharos zsviók hangzottak a dalmátokra, a testvéresülésre, az egyesített Horvátországra, de megéljenztek Starcsevicsét is. Miként Zágrábban, ünnepies és lelkes volt a fogadtatás az összes állomásokon, különösen Károlyvárosban, a hol a pályaházban a nők vendégelték meg a dalmatákat. Banjavesics

kepviselő mondta az üdvözlő beszédet. A dalmaták nevében Bulat mondott köszönetet. Mihajlevics a horvát anyákat éllette, a kik igazi horvátokat nevelnek, a kiknek egyedüli célja az egyesített Horvátország helyreállítása lesz.

KÜLFÖLD.

Kálnoky gróf Nikita fejedelménél. Kálnoky gróf közös külügyminiszter, mint Bécsből írják, hosszabb kihallgatáson volt Nikita montenegrói fejedelménél.

A nagy hadgyakorlatok. A Thaya melletti Waidhofen körül megtartandó nagy hadtestgyakorlat fővezényletének főhadiszállása Göpfritzenben, tehát Schwarzenautól, a három uralkodó tartózkodási helyétől, nagyobb távolságban lesz. Göpfritzenben nemesak Albrecht főherceg, a vezérkar főnöke, a hadművelési és részletiroda összes tagjai, a segédtszettek, az összes döntnökök és segédjeik, hanem még Rainer és Vilmos főhercegek, továbbá Bauer báró tábornagy és Welsersheimb gróf tábornagy miniszterek is fognak lakni.

*** Kérelem.** Azon vidéki t. előfizetőinket, kik előfizetési díjaikkal hátralékban vannak, valamint azon hirdetőinket, kiknek a számlát elküldtük, de ki nem egyenlítették: tisztelettel főkérjük hátralékaik beküldésére, illetve számláik kiegyenlítésére.

A „DEBRECZEN” kiadóhivatala.

Ujdonságok.

*** Ősz felé.** Közeleg a hervadás, az enyészeti kora. Lefelé hajlik az esztendő. A naptárban augusztust irnak még ugyan, de azért megérint már bennünket a közelgő ősz lehelle. Oda lesz a szép nyár, oda! Szép nyár? Az idén tulajdonképen nyarunk se volt, szép nyár meg éppen nem volt. A folytonos esőzések és viharok lehűtötték a levegőt, a nap forró tüzeit ritkán érezhettük. A gazdák reményei nem teljesültek. Eső és vihar pusztították a mező termését s csapás csapás után látogatta a kerteket. Aggodalom ül a gazda arcán, kinek — saját szorgalmán kívül — az időjárás szezélyeitől függ a sorsa. No, eh-ből a szezélyből az idén bőven kijutott a gazdáknak! — A kalász-termő nyár után a gyümölcs-termő ősz se biztatja őket nagy reménnyel. Az ősz pedig rohamos léptekkel közeledik. Az ég derült kéjében van valami, a mi a halálra emlékeztet bennünket. Hiába ragyog a nap, hiába mosolyog az ég, olyan már ez, mint a haldoklónak bágyadt pillantása. A hűvös fuvalom, mely a letarolt mezők felett átrepül, enyészetről regél... A lombok lassanként elvesztik zöld színpompájukat s sárga-piros színt öltenek fel. Az erdőben ritkul a madár-dal, vándor-madarak utra kelnek. A város ellenben népesül. Fürdőből, faluról, nyaralókból térnek haza mindazok, kik a képzelt nyár elől elköltöztek. Megelőnkül a város s megszűnik a holt-idény s pezsgő élet támad mindenfelé. Lassanként megnépesednek az iskolák is s vidám muzsafiak zaja veri föl a most még üres termeket. — Majd megérkezik Thália vándornépe is s a villanyvilágítással berendezett színházba estéknént csak úgy tödül a közönség. (Bár így lenne! Szerk.) Vége lévén a holt idénynek, a hírlapokból eltűnnek a kacskák és a halápi farkasok s az ujdondásznak vig napjai lesznek. Ha tehát valaki örül az ősznek, azok első sorban mi ujságírók vagyunk, kik nyaranta alig tehetünk szert egy ritkított szedésű ujdonságra, míg az ősz e téren jó reménységgel s bő aratással biztat bennünket.

*** Ev. ref. tanítók öröme.** A debr. ev. ref. egyház belátva azt, hogy ily fényes városban tanítóinak fizetése csekély, minden utat módot atgondolt, hogy lehetne segíteni gyökeresen e bajon. A kérdés sok gondolkodásra adott alkalmat, amennyiben az ingyen iskoláztatási alap szép summa ugyan, de nagyon sok teher nehezedett volt reá a múlt években, a tanítói kar számát pedig folytonosan emelnie kell évenként. A kiküldött bizott-

ság, gazdasági szakosztály jelentését, mely 10 évre egy fizetési kulcsot a lapított meg, a presbyterium jóvá hagyván, a mult 1890-ik évtől fogva a tanítók, nem, korkülönbség nélkül az ingyen iskoláztatási alap tiszta jövedelmének 50%-án osztoznak, 50%-ja pedig az évek folyamán fokozódó szükségletek fedezésére tőkésítettik. A tanító-testület ötödéves pótlékot kért ugyan, de ennél többet kapott. Ugyanis: míg az ötödéves pótlék megadása esetén 30 évi tanítóskodás után 800 forint maximális fizetésre emelkedett volna egy törzstanítónak fizetése, addig ez eredményt 4—5 év alatt a legnagyobb valószínűséggel elérik, az öregebb tanító urak pedig azt már tényleg élvezik, a mennyiben házutáni földjükért 150—200 frt évi arendát kapnak, mely dotáció az újabb generációt nem illeti. Bölcs, okos gondolat volt az egyházközségtől e fizetési kulcs modern megoldása, mely tanító, tanítónő, öregebb, ifjabb tanító között különbséget nem teszen, hanem mivel minden tanító s tanítónő egyenlő terhet visel, a fizetés emelés járuléka is az egyenlőség, testvériség alapján — egyenlő. A mult évről 36 tanító fejenként 42 frt 67 krt kap 1536 frt 14 kr. összegből, de már jelen 1891-dik évről valószínű, hogy 120—130 frtot kap fejenként, mivel az ingyen iskoláztatásra kamatozó 64 1/2 nyilas földön 14 ezer forint költséggel pompás épületeket építettek, mely a bérletet nagyban fokozza. Ez összeg pedig nagyobb részt az 1890-ik év terhére iratott. Ily fokozatos emelkedés mellett nincs nagyon távol az az idő, hogy egy-egy debreczeni tanítónak 1000 frt évi jövedelme lesz. E kulcs feltalálásáért a tanító urak mely hálaára vannak kötelezve a presbyterium iránt, mely presbyteriumnak más alap rendelkezésére nem áll s a szaporodás folytán minden eshetőséggel (újabb tanítók beállításával személyes járulékok, tanszerek, ismétlő iskolák stb) számot kellett vetniök 10 évre legalább. Egy hátránya van csak, de remélni lehet, hogy a presbyterium már legközelebb segít e bajon, az, hogy az 1890 ik évi osztalékot az 1891-ik év aug. 27-én kapják ki. Szükséges volna minden áron odahatni, hogy fizetés-pótlékuk az előző évről a következő év apr. 1-ére minden áron folyóvá tétessék.

*** Uj bélyegjegyek.** A pénzügyminiszteriumtól hirdetmény jelent meg a hivatalos lapban. E hirdetményben közhírré tétetik az új színezetű bélyegjegyek forgalomba bocsátása tárgyában, hogy a még rendelkezésre álló tetemes készletre való tekintettel, a régiebb kiadású (rózsaszínű, illetőleg sötétbarna színű alnyomattal ellátott) bélyegjegyek 1891-dik évi augusztus hó 31-ike helyett 1891. évi deczember hó 31-ével helyeztetnek forgalom és használaton kívül és hogy ekkep eme bélyegjegyek a folyó év végéig árusíthatók és teljes érvényvel használhatók. Az előbbi egyéb rendelkezések épségben maradnak, önként érthetőleg azonban azzal a változtatással, hogy az 1891. évi szeptember hó 1-ére kitűzött határidő helyett mindenkoron 1892. évi január hó 1-je értendő, és hogy a használaton kívül helyezett bélyegjegyek kicserélése 1892-dik évi január hó 1-től ugyanezen hó 31-éig eszközölhető.

*** Amerikai ujságolvasók.** Sehoh a világon nem olvasnak annyi lapot, mint az északamerikai Egyesült-Államokban. A világban mintegy 43.000 hírlap és folyóirat jelenik meg, ebből 17.000 az északamerikai Egyesült-Államokban, melynek lakossága 65 millió, holott a 46 milliót számláló Németországban csak 5500, a gyarmataival 63 milliós Franciaországban 5000, az angol királynő 320 millió lakossága birodalmaiban 6000 lap jelenik meg. A „The World” című new-yorki lapot 100 milliónál több példányban nyomatták és küldték szét 1889-ben. De Észak-Amerikában kivétel nélkül minden ember lapot olvas. Az amerikai nép e szenvedélyes ujságolvasása már egy új intézményt teremtett New-Yorkban: a hírlap-olvasó intézeteket. Ugyanis az óriási amerikai lapokban kissé idővesztegető foglalkozás, legalább a tevékeny yankeek előtt a nekik érdekes és hasznos közlemények kiböngészése. Ezen segítenek a hírlapolvasó intézetek. A nagyon elfoglalt amerikai egyszerűen az olvasó-intézetben elő-

fizet bizonyos időre s ezért hallgathatja a felolvasásokat, vagy pedig megkapja azokat a kivonatokat, melyekre szüksége van. Hogy ez intézetek munkájáról megközelítő képet adjunk, elég lesz talán annyi, hogy egy héten mintegy 7000 lapot olvasnak és ezekből legalább tízezer ollózmányt küldenek szét a megrendelőnek. Az olvasást természetesen egészen rendszeresen üzik. Ez intézetnek külön osztályai vannak politikára, művészetre, törvénykezésre, irodalomra, napihírekre, bűnügyekre stb. Minden lap egy harmada politikusok, szónokok, színészek, ügyvédek, orvosok, papok, alkalmi hírességek és gonosztevők személyes ügyeinek van szentelve. Mindez embereket, a legutóbb említett osztályt sem véve ki, részint hűségéből, részint üzleti szempontokból, nagyon érdekli, mit irnak rólok a lapok, de nincs idejük hosszabb időn át valamennyi újságot figyelemmel kísérni: előfizetnek tehát az olvasóintézetben és nincs többé e részben semmi gondjuk. X. színész tudni szeretné, mit irnak a lapok vendégzerepléséről és aránylag mérsékelt díjért megkapja az összes czikkeket és bírálatokat. A dícséretből élő művészeket kívül az ügyvédek és politikusok veszik igénybe e segítséget. Ők is tudni akarják mindazt, a mit róluk az ezerajku nyomtatott Fama beszél. Az intézet munkája természetesen a legnagyobb titokban folyik. Ezért minden előfizető számat kap, úgy, hogy a be nem avatott legfőleg csak az állását tudja meg. A rendelet így hangzik pl.: »415. sz. En és a Mach Kinley-Bill. Hat hónapra!« ez esetben az előfizető kétségkívül egy washingtoni szenátor; vagy így: »Beszédeim a Smith esetben: kétségkívül ügyvéd a megrendelő. Az intézetnek különben van még egy külön osztálya, mely külső megrendelések nélkül dolgozik. Ha meghal pl. egy előkelő (mondj: gazdag) ember az országban, azonnal összegyűjtik az összes reá vonatkozó czikkeket, nekrológokat. Egy hó múlva az intézet az összes ollózmányokat, fekete keretben és rendezetten könyvbe kötteti, rányomatja arany betűkkel »Az amerikai sajtó a boldogult X. Y. emlékére« és felajánlja az elhalt örökösének jó áron. A gyászolókat ez a figyelem a legtöbb esetben oly kellemesen lepi meg, hogy a dícséretet zengő nekrológokért szép árt fizetnek. Hasonlóképp dolgozik az intézet az eljegyzések, esküvők és jubileumok alkalmával.

* **A „Debreczeni Ellenőr“** tegnapi számának nyilrtéri rovatában Hoffmann David b. újvárosi lelkész ur megleckézt bennünket, a miért nyilvánosságra hoztuk azt a botrányt, melynek ő volt a szomorú hőse. Azt mondja többek közt, hogy mi az igazságot és méltányosságot is csak politikai szempontból szoktuk mérlegelni, azért nem közöltük az ő, durvaságokkal telt válaszát. A nélkül, hogy az ilyen képtelen vádaskodások ellen védelmeznők magunkat, a mire semmi szükségünk nincs, egyszerűen arra utalunk, hogy a tiszteletes urat azért bántalmazták, mert illetlen kifejezéseket használt egy nő ellen s azután is oly illetlenül viselte magát, hogy közbotrányt okozott, s ezt a tiszteletes ur nem czáfolja meg, tehát nekünk jogunk volt azt nyilvánosságra hozni. Társadalmi morálról tehát ne prédikáljon az, a ki a társadalmi morált megsértette! Kezeink közt van a följelentő levél eredeti fogalmazványa, mely a tiszteletes ur botrányos magaviseletét elmondja s mi nemcsak erre, hanem hiteles tanuk elbeszéléseire támaszkodva irtuk le a b. újvárosi botrányt. Ha ezt a tiszteletes ur valótlanúsnak mondja, inditson ellenünk sajtóper. Az esküdtszék előtt aztán sok olyan piszkos adat nyilvánosságra kerül, melyeket hírlapban megírni — piszkos voltuk miatt — nem lehet.

* **A szabadságharcz kiállítás.** A kiállítás rendező-bizottsága a Brady családtól, melynek 13 tagját gyilkolták le az oláhok, két emlék-tárgyat kapott. A családból egyedül életben maradt Brady Lajos és Brady Anna, kiknek házat a többi magyarokéval együtt az oláhok Vajda-Hunyadon kirabolták, elrablott holmijok jegyzékét beküldték Dévára Györfy Sámuel alispánhoz, kártérítést kérve. Ezt a két jegyzékét bocsátotta Brady Lajos fia Brady Lipót a bizottság rendelkezésére. Még egy rendkívüli érdekes képpel is gazdagodott a ki-

állítás. Nagy Lázár ugyanis beküldte Gábor Aront, a hős székelly agyuöntőt ábrázoló két és fél méter szélességű festményét.

* **A pércsi-sor rendezése.** A II. ker. kapitányság életre való intézkedést tett ma a pércsi-sor rendezése tárgyában, mely már régen óhaját képezi a debreczeni közönségnek. A pércsi-soron közegészségi és köztisztasági okokból eltöltötte a liba és rucza árulását. Az e tárgyban kiadott rendelet a következőleg hangzik: A pércsi-sor végén a liba és rucza árulása 1891. évi aug. hó 29-től fogva beszünttetetik s régebbi helyére a Miklós-utcai kút-tól lefelé terjedő helyre tétetik át a piacra. A pércsi-sor végén e képen üressé vált terület a pércsi-sor nagyobbitására szolgáland. A pulyka és tyúk árulás eddigi helyén, a pércsi-sor alján, a piac-utcai kül-területen hagyatják. Miről a vevő és eladó közönség ezennel értesítettik.

* **Leugrott a robogó vonatról.** Fülöp Hermann újfalui lakos tegnap d. u. 4 órakor a pályaudvarban leugrott a robogó vonatról, mert akkor vette észre, hogy nem arra kellett volna felszállnia. Ügyét a III. ker. kapitányság áttette a járásbírószághoz.

* **A stola és a nazarénusok.** Egy legközelebb előfordult alkalomból a vallás- és közoktatásügyi miniszter elvi jelentőségű határozatot hozott. Kimondja ugyanis, hogy a nazarénusok, bár törvényesen elismert vallásfelekezetet nem képeznek s az 1875. január 13-iki 563. sz. rendelet szerint elhagyott egyházuk terheit viselni tartoznak: az egyházi adó és párhéren kívül volt egyházuk lelkésze csak olyan esetekben szedhet díjat, midőn valamely személyes funkciót végez. Ide nem soroztatnak az anyakönyvvezetés körül felmerülő tények, melyekért, ha egyházi adó és pár bérmár meg van fizetve, stóladij szedhető.

* **Katonai hír.** A közös hadseregnél a fő katonai szemle október hó 7-én, 8-án, 9-én és 10-én lesz a csapó-utcai Kovács-kaszárnnyában.

* **Pestis Oroszországban.** Daczára a hivatalos tagadásoknak, kétségkívül bizonyos, hogy a szibériai pestis Oroszország délnyugati kormányzóságaiban és a Kaukázusban fellépett. A járvány terjedésétől mindenfelé aggodnak. A pestis leginkább azon a vidéken dühög, ahol nagy az éhínség, így daczára a nagy gabonabevitelnek, a Kaukázusban is. A »Mosk. Wjedomosti« a szibériai pestisről először hozott hírt. Némely kormányzóságban nagymérvű emberhalandóságot konstataáltak. Kezdetben azt hitték, hogy ezt a földműves nép között elterjesztett Hoffmann-féle gyomorcsépek okozták, melyet kénytelen-kelletlen használnak a parasztok. Bár az orvosok kijelentették, hogy a halandóságnak nem ez az oka, mégis az orosz lapok »halálos-hatást« tulajdonítottak ennek a szernek. De elhallgatták a járványának tulajdonképeni okát, mely mindenesetre összefüggésben van a rossz természettel. A járványt orosz nyelven »Dzumac«-nak nevezik. Tulajdonképen e betegség nem is pestis, csak olyan tünetei vannak. Nagyfokú lázból áll, mely az állatokról is átmege az emberekre. A szibériai pestisben elhunytak halálának oka tulajdonképp szén-sav-mérgezés. E betegség lefolyása igen gyors, néhány óra alatt megöli az embert. Az erős lázra nehéz légzés következik. E közben az izmok remegnek, fulladási rohamok vesznek erőt az emberen, majd orrvérzés áll be, mire csakhamar beköszönt a katasztrófa.

* **Mérgezett fátöl.** A hűség, mely a nőket arra kényszeríti, hogy arcukat a levegő behatása ellen fátöllel védjék meg, iszonyuan megboszulta magát és áldozata egy kiváló szépségű angol nő, miss Mary Humphris, a ki csak nemrégiben váltott jegyet egy amerikai bankárral. A völegény ajándékképpen drága fátöllel vásárolt menyasszonya számára, a ki gyakrabban észrevette, hogy egeti arcát valami ösmeretlen külső hatás. Egy kirándulás alkalmával a szemében szurásszerű fájdalmat érzett és szokás szerint az ujjával megdörzsölte a nélkül, hogy a fátöllel fölemelte volna. Estére egész szemé gyuladásban volt és a szemorvos szorgos vizsgálódás után a fátöllel parányi foszlányt talált a gyuladt helyen. A legondosabb ápolás daczára, három heti kínos fájdalmak után, a szemét műtéttel el kellett távolítani. A vegyelemzés megállapította, hogy a fátöllel erős mérgekkel volt festve s ennek alapján a család perelni készül a fátöllel gyártóját.

* **Ártézi kutak városa.** Maholnap rá illik ez a cím a rekonstruált Szegedre, mert 8 artézi kut van már a város területén. A szegedi kenderfonó-gyár részvénytársaság második artézi kutja is elkészült, még pedig váratlan eredménnyel, amennyiben 24 óránként 600 köbméter vizet szolgáltat. A gyár céljaira csak 200 köbméter szükséges 24 óránként, a fölösleges 400 köbmétert a városnak adja. Mi megelégednénk 8 artézi kut helyett egygyel, de ahhoz is alig jutunk!

* **A vasuti kocsi színe.** Nagy vállalatok háztartásában minden csekélységnek látszó dolog is fontos szerepet játszik s igényt tart az intező körök figyelmére. Így a vasutaknál a kocsi színe egy felszázad óta vitás kérdés, melynek eldöntése sok gondot és fáradságot okoz a leggyakorlatibb elméknél. Kezdetben a kocsi majdnem kivétel nélkül mindig világosra voltak festve, créme vagy szalmasárga színre, s nem egy vasut még ma is ragaszkodik e színhez és pedig nem ok nélkül, mert takarekosság és tartósság szempontjából a világos szín határozottan ajánlatos. A világos színek tetemes ólommennyiségeket tartalmazván, kitűnő alaburkolatot képeznek s különösen alkalmasak a fényezésre, diszítésre, felírások feltüntetésére. Mikor a fényezés már rég lekopott, az alap még mindig kitűnően tart, ellentáll a dörögölésnek s újra alkalmas a fényezésre. Ép az ellenkező áll a sötét alapszínekről, a melyek kétszeri fényezést nem bírnak el, sőt annál kevésbé, mert ezeken nem lévén oly könnyen látható a piszok, a vasutak tovább tartják használatban a nélkül, hogy tatarozásra gondolnának. A világos színek tehát a tisztaság szempontjából is ajánlatosabbak. A sötét színek uralmát egy furcsának látszó és mégis nyomós érv okozta: a színek egyformasága. A vasutasok nem szeretik a vegyes színeket a kocsi külsején, s minthogy egy kopott és egy új sötétszínű kocsi között nincs oly szembe-tűnő különbség, mint egy kopott és egy új világosszínű között, lassanként az előbbieket vergődtek tulsulyra a legtöbb vasuton. Takarekossági szempontból az a körülmény, hogy a sötét színből kevesebb mázolásra van szükség mint világosból, az előbbi mellett szólana, de ez csak látszólagos, mert a sötét szín jobban magába szívja a nap sugarait, s ettől a fényezés jobban pusztul, arról nem is szólva, hogy ez csak fokozza az utazók kényelmetlenségét nyáron.

* **A jövő sebesültje.** Poszton áll a kolozsvári 21. honvédezred egy közbakája és egyszerre csak égő fájdalmat érez a vállában. Hirtelen odakapott, akkor veszi észre, hogy a kabát posztója véres. Amint tapogatja, rájön, hogy valóságos Manlicher-fele golyóbis furódott a vállába. Ki is szedte nyomban az ujjával és jelentést tett róla. Az orvosok bevarták a sebet és csakhamar megoldódott a rejtély is. A 21. honvédezred, Saji és Hild altábornagyok előtt, a harcászati czébalövészt gyakorolta és egy öt kilométernyire tévedt golyó találta válon a poszton álló honvédbakát, a miből tisztán megjósolták az ezred jósai a jövő haboruját.

* **Elsülyedt határ.** Malakó zólyom-megyei község lakosai egy hét óta félelmes izgatottságban vannak. Remegve, aggodva várják a holnapot, mert nem tudják, vajjon másnap ismét rájuk virrad-e isten fényes napja. Mint hajdanta, a bibliai ósidőkben Kórah, Dathán és Abirám alatt megnyitott vala a föld, s elnyelte, méhébe zárta az istentagadókat, ugy fenyegeti ma a vész Malakó község jámbor, istenfélő népét. Malakó határanak jó része, mely a községtől negyedórányira északi irányban a Szuchy és Zsán hegyek alatt fekszik — elsülyedt. Ott, a hol előbb szántóföldek és kaszálók voltak, nem látni egyebet, mint tátongó repedéseket, sülyedt földdarabokat, egyes helyeken pedig 3—4 méter magas új emelkedéseket. Vagy negyven holdnyi területen borzasztó a pusztulás. Itt-ott emelkedések, valóságos sánczok, melyek több száz méterre elhúzódnak, másutt meg mély gödrök, hatalmas szakadékok. Egy egész nagy hegy teljesen eltűnt a föld színéről. Itt-ott a föld alól kilátszik egy-egy fenyőfa csucsa, melyet a süppedő földrészekkel együtt elnyelt a föld.

Egy rozsföldön, a mely azelett lejtős sík volt, több terraszszerű emelkedés támadt; egy burgonya-földnek nagyobb része pedig teljes két méterrel magasabb lett, mint régebben volt. Hogy miképen történt ez az ijesztő változás, nem tudják. Földrengés aligha okozta, mert a környékbeli nép azt állítja, hogy semmiféle lökést nem érzett. A talajváltozás, mely több napnak a műve, még folyton tart.

* **Az E. M. K. E. könyve.** Csáky Albin gróf rendeletet bocsátott ki az összes tanfelügyelőkhöz, hogy utasítsák az alájuk rendelt iskolákat, hogy az E. M. K. E.-nek most kiadott, Erdélyről szóló könyvét okvetetlenül szerezzék meg, mert — mint a rendelet mondja — »nemzeti, állami, kulturális és közgazdasági szempontból nagy előnnyel bír az ország erdélyi részeinek öntudatos megismerése.«

* **A kis istentelen.**

Az anya templomba küldi suhancz fiát, azonban utközben találkozáván Guszti barátjával, elmennek tekézni és elveszti pénzét.

— Látod, — dorgálja az anyja — nem voltál templomban, megvert az isten, elvesztetted a pénzedet.

— Hiszen a Guszti sem volt templomban és mégis nyert! — jegyzi meg a suhancz.

* **Tanítónő-választás.** Az ágost. hitv. evang. iskolaszék tegnap tartott ülésében Nagy Julia ref. vallású okl. tanítónőt választotta meg segéd-tanítónőnek. Nevezett kisasszonynak népi iskolai oklevélén kívül ipari iskolai oklevele is van, azért foglalt mellette egyhangulag állást az iskolaszék. A vallási türelemnek dícséretre méltó példája. (Hát a ref. főiskolában nincsenek ág. evangélikus tanárok? Szerk.)

* **Ritka virág.** Ritkán látható az a virág, a mi ez idők szerint látható a n. hatvan-utca 1443. számú udvaron, a hol a 2 méternyi magas (Pálmaliliom) »Yucca« épen most virágzik s a hol mindenki megtekintheti.

* **A lemetszett virágok épen tartása.** A nyár elmúltával növekedik a becse minden virágszálnak. A lemetszett virágokat vízbe szokás tenni, hogy tovább megmaradjanak. — Ha a vízbe egy kis kámfort teszünk, a virágok tovább tartanak, sőt a bimbók is kinyílnak.

* **Tanoncz kerestetik.** Ifj. Gyürky Sándor papirkereskedésébe egy 3—4 középis-kolát végzett fiu tanoncznak felvétetik.

Pikantériák.

(A helyi lapok hasábjairól.)

A czegléd-utcai új kut vize még zavaros ugyan, hanem azért elég tiszta.

Néhány egyedül álló nő egy élettársat keres.

Kerestetik egy fiatal lány, ki otthon alhatik, hogy a gyermekekkel sétáljon.

Egy tökéletes szakácsné, ki vendégeket is fogadhat és egy öreg urat representálhat, állást keres.

Egy ház végelgyengülés miatt eladó.

Egy fiatal paraszt leány állást keres nagyobb gyermekek mellé, vagy a szobába, ahol inas van.

(Hivatalos styl.) Tudomásunkra jutott, hogy a szarvasmarhákat az istállóban égő szivarral és pipával etetik: ez jövőre szigoruan eltiltatik.

Pluto.

Irodalom és művészet.

A magyar akadémia jubilánsai.

Az akadémián nagyban készülődnek Vay Miklós b., Pulszky Ferencz és Hunfalvy Pál százados akadémiai tagságuknak jubileumára. A magyaránny ünnepély szeptember hó 30-án lesz s az elnökség ez alkalomból üdvözlő feliratot fog intézni a jubilánsokhoz. A Széchenyi István ünnepélyt ez idén nem tarja meg az akadémia, hanem csak a jövő évi nagygyűlésen, midőn az emléktábla készen lesz.

Tompa Mihály szobra. A gömörmegyei Tompa-szobor egyesület, melynek czélja Tompának szülővárosában szobrot állítani, Szent-István napján tartotta közgyűlését Rimaszombatban. Nyáry László br. elnök bejelentette, hogy a szobor-alap szépen szaporodik s az emlék felállítása rövid idő alatt remélhető. A közgyűlés védőjévé megválasztotta Hámos László gömörmegyei főispánt, aztán újra megválasztotta a tiszlikart. Este multság volt a szobor-alap javára.

Debreczeni piac.

Debreczen, aug. 27.

Heti vásár.

(aug. 24.)

1 mm. Buza	10.40	10.30	10.20
1 mm. Kétszeres	8.50	8.40	8.30
1 mm. Rozs	9.00	8.90	8.80
1 mm. Árpa	5.70	5.60	5.50
1 mm. Zab	6.00	5.90	5.80
1 mm. Tengeri	7.20	7.10	7.00
1 mm. Köles	6.05	6.00	5.95
1 mm. Rizs		22.00	
1 mm. Borsó szepességi		17.50	
1 mm. Lencse		19.00	
1 mm. bab fehér		8.50	
1 mm. köles kása		14.00	
1 zsák burgonya		2.20	
100 kiló Szalonna	52.00	50.50	49.00
100 kiló Háj	52.00	50.50	49.00

Sertés-vásár.

(aug. 24.)

Sertés. Felhajtattott 4300 drb, eladatott 2001 drb.

Arak: Sovány sertés párja: hat hónapos-tól egy évesig 15—20 frtig, egy éves egy és fél évesig 25—35 frtig, 2 éves-től feljebb 35—45 frtig. Kővér sertés kilója 44—50 krajczár.

Irányzat élénk.

Marha-vásár.

(aug. 25.)

Marha. Felhajtattott 1050 drb, eladatott 644 darab.

Arak: a régiék.

Irányzat: élénk.

Ló-vásár.

(aug. 25.)

Ló. Felhajtattott 750 drb, eladatott 376 drb

Arak: a régiék.

Irányzat: élénk.

Napszámárok.

(aug. 26.)

A debreczeni napszámárok tegnap következőleg jegyezte fel a vásárbiróság. Egy férfi a gazda kenyerén 80 kr, saját kenyerén 1 frt, egy nő a gazda kenyerén 30 kr, a saját kenyerén 60 kr, egy gyermek a gazda kenyerén 30 kr, a saját kenyerén 40 kr.

* **Husárok** megállapítva, s bejelentve 1891. aug. 26-tól szept. 2 ig. 46 kr. Rác Gy. csapó-utca 587 sz. a., Bencze Józsefnél csapó utca 703. sz. a. 48 kr. Rác Györgynél czegléd utca 2599. sz. a. Kovács Jánosnál csapó utca 791. sz. a. 48 kr. Rác Györgynél csapó u. 326 sz. a. 50 kr. Ungvári Andrásnál piac 1-ső szék, czegléd u. 55. sz. a. dedó u. 125. Mester u. 1113, Tanító utca 1392, csapó u. 3162 sz. a. Kovács J.-nál a hentes székben — a társaságnál Mester-utca 3655, Csapó utca 240. és 376 sz. a. könyök utca 574, kut u. 2323 sz. a. 52 kr. a mészáros társaság 18 székben, valamint a 3 izr. mészárszékben a piacon. Debreczen, 1891 aug. 25. — *Debreczen szab. kir. város rendőrfőkapitánysága.*

Szerkesztői üzenet.

S. L. urnak, helyben. Előbbi küldeményét nem vettük, nem is adhattunk tehát rá szerkesztői üzenetet. A most küldött két vers közül az elsőben (»Szertartás egymáste«) van némi hangulat, versformája is elég szabatos (kivéve a gyöngye rimeket), de a tárgyban és feldolgozásban semmi új sincs, a második vers tárgya meg éppen nagyon el van csépelve s kidolgozása is gyöngye.

Gondolatok.

A fájdalom fölelevenítő harmatként hullatja könyeit örömvirágainkra, mint harmatját az éj a kert virágaira, melyeket a regg mennyi ragyogó gyöngyökkel díszít föl.

Ha magunk soha sem bizelegnénk magunknak, mások hizelgése semmit sem ártana nekünk.

Igazi értékünk megszerzi számunkra az emelkedett lelkük elismerését; szerencse-csillagunk és ügyességünk pedig a nagy tömegét.

CSARNOK.

AZ ESKÜVŐ.

— Elbeszélés. —

Irta: **A m o r.**

(Folytatás.)

A fogatok előálltak s a csoportok a fent leírt rendben elhelyezkedtek. Kamilla kocsi-jában az egyik vőfély helyét Liverpooli foglalta el.

A városban a főtemplom előtt álltak meg a kocsik. A násznép az oltár közelében levő székekben helyezkedett el. A templom fényes berendezése megtette hatását. Nagyszerű kristály csillárok, csillogó díszítmények, harang-kongás, a gyülekezet halk moraja mystikus ünnepélyességgel tölté el a lelket.

Liverpóli az oltárhoz vezeté a párokat, a vőfélyek és koszorulányok kíséretében. Aztán kört képezetett körülöttök a zárdai barátok által. Ő maga is a körben maradt és szorosán Kamilla mellé állt.

A lelkész az oltár legfelsőbb lépcsőjén állt, a nyugodt alak egyszerű fekete talárban nagyon előnyösen emelkedék ki az őt környező, kérkedő pompából.

Gáthegyi az oltár elé vonta felajult menyasszonyát és a lelkész elkezdé a szertartást.

Az öreg nagymama elgyengült szeme későn vette észre a hibát, alig birt magán uralkodni. Most lett világos előtte minden, most értette meg Kamilla és Rezeda magaviseletét s látta, hogy rá van szedve.

Egy pillanat alatt szörnyű dühre lobbant, mint a szalma, ha égő üszköt vetnek közéje, a csalóra akart rohanni s a menyasszonyi ruhát letépni testéről. De még fékezé haragját, hiszen nem birt kellő bizonyítékkal. Székének ajtaját kissé kinyitá, úgy állt ott, szinte ugrásra készen, mint a tigris; nagy fekete szemé rémesen villogott. Görcsösen szorítá ököltre kezét s borzasztó feszültséggel várta, mi fog majd következni.

Felindulását senki sem vette észre, mert minden szem a főcsoportra irányult.

Tán sohasem lépett egy fiatal és szerelmes pár oly szétszórt és szakgatott érzelmekkel az oltárhoz. A vőlegény, mint szintén a menyasszony egyre hátra tekintgetett, úgy, hogy a lelkész néhány halk intő szót is intézett hozzájuk.

A szertartás vége felé járt. Gáthegyi már nem volt képes magán uralkodni s még egyszer hátrafelé nézett. Miska, Domborádny szolgálja éppen megjelent a templomesarnok ajtajában, a szolgáról Domborádyra nézett, ki éppen lehajlott Kamillához s valamit sugott neki.

Gáthegyi és Rezeda esküvőjének vége volt, alig tudva, mit csinálnak, odább áltak az oltártól.

Domborádny karját nyujtá Kamillának s oltárhoz vezetete őt. A lelkész összetette kezeit s a másik pár is megesküdtött . . .

Liverpöli egészen meg volt semmisítve. Hacsak annyira-mennyire is képes lett volna magát összeszedni, belátta volna, hogy most már végig ott kell maradnia. De ő többé nem gondolkodék. Hevesen tört magának utat a barátok között, aztán a vendégek tömegén s néhány pillanat múlva kocsijának robogását hallák.

Rezeda és Gáthegyí érzelmeit leírni nem lehet. Rezeda a boldogságtól elragadtatva alig bírta örömkönnyeit visszatartani, üdvözlés mosolylyal támaszkodék férje karjára, ki szintén mélyen meg volt indulva.

Az ünnepélyes szertartás, a szép két párnak boldogsága nem téveszté el hatását a kevés idő előtt annyira kárövendő társaságra s nem csak egy szemben csillogott a könny.

Domborády inkább vitte, mint vezette Kamillát a templom ajtajáig. Miska felnyitá a hintó ajtaját s besegíté uraságát, aztán örömteljesen dörzsölve kezeit, felült a bakra s a tüzesvérű paripák elröpíték a hintót.

Rezedát és Gáthegyit körülvevők a vendégek s többé kevésbé őszinte szerencsekívánatokkal halmozták el. A társaság, miután a rendező násznagy a faképnél hagyta, kénytelen volt nála nélkül is rendezkedni s a mellett elég csipős és gúnyos megjegyzéseket kapott eltűnésére vonatkozólag.

Gáthegyí úgy tett, mint Domborády. Midőn a tolongásból kiszabadult, kocsiába emelé boldogságtól sugárzó menyasszonyát, nem törődve senkivel és semmivel.

Midőn Miska diadalmas nyomatékkaal becsapta az ajtót, s a bakra felugrott, Domborády és Kamilla úgy érezték magukat, mintha egészen el lennének választva a külvilágtól.

Domborády Kamilla előtt térdelt, számtalan csókkal halmozva kezeit, érthetetlen szavak, könnyek, boldog mosoly, fél mondatok szenvedélyes csóközön által elfojtva követték egymást. Az érzelmek ezen háborgó hullámmása érthetetlen lett volna, ha a mozdulatok és az arc kifejezés nem mutatták volna, hogy ez mind egy rég elnyomott mély érzelmek heves kitörése.

Végre annyira összeszedték magukat, hogy ismét érthetően tudtak beszélni.

— Hosszu magyarázattal tartozol nekem Árpád, az egész csak olyan előttem, mint egy álom.

— Kedves Kamillám! Hát nem volt-e megérkezésem a legjobb magyarázat.

— Valóban nem! Mert mikor megismeretek, úgy éreztem magam, mintha tört döftek volna szívembe.

— Hogyan, kedves Kamillám? Azt látam ugyan, hogy elhalványodtál, de én azt a meglepetés által előidézett rázkódásnak tulajdonítottam.

— A kétszeres meglepetés majd megölt. Gáthegyí azt mondá nekünk, hogy te el vagy jegyezve.

— Hát annyit mondtam neki egyelőre, mert hiszen nem volt időnk erről értekezni, hiszen alig beszélhettünk együtt a nagynéninél.

— De ő azt mondta, hogy te egy angol nőt jegyeztél el magadnak.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

A baromfi táplálása akkor felel meg az állattenyésztés ez ágához fűzött jövedelmi várakozásoknak, ha nekik télen és nyáron egyaránt olyan anyagokat nyújtunk, melyeket szabad mozgásuk alkalmával kint feltalálnak. Kizárólag burgonyán, korpán és szemes takarmányon kinőtt állatok megélhetnek ugyan, — habár hasznat nem igen hoznak, — de a növendék baromfiak jól ki nem igen fejlődhetnek. A nyáron át táplálékul szolgáló rovarok,

álczák, bábok, gilszták stb. helyett télen át hushulladékokat, vérlisztet, huslisztet, tavasszal összeszedett cserebogarakat — mindezt korpával és burgonyával összekeverve — adhatunk. Tojós tyukoknak szopora tojóképességet kölcsönöz télen át a reggelenként nyújtott meleg és hig táplálék és a szemes tengeri. A zöldség-hulladéka szintén — nyers vagy főzött alakban. A zöldség főleg az egészség egyenletes fentartására szükséges. Nehogy a konyhán összegyűjtött anyag kárba veszen, a tyukolba soha se vessünk táplálékot, hanem nyújtuk a szemes élelet egy sekély deszka váluból, a zöldségfélét pedig a baromfi magasságában elhelyezett rácsból. Nem kell megfélekednünk az említettek kivül nyáron a friss egészséges ivóvizről és télen a lágyemeleg vizről sem. A takarmányt télen át nagyon tanácsos lágyemeleg pép, vagy kása alakjában eléjük tenni és ehhez sót, vagy néhány durvára őrölt borsot keverni. A borsot a tyukok nagyon szeretik; ha kapnak, sokat tojnak és jól érzik magukat. Mindez természetesen csak akkor állja meg helyét, ha az istálló szellőztetéséről és tisztogatásáról meg nem feledkezünk.

A tenyésztésre alkalmas állatok

kora máig is sok vitára ad alkalmat. Lehnert Hugónak véleménye e tekintetben a következő: Mennél hamarabb használtatnak tenyésztésre az állatok, annál hamarabb fizetik vissza a takarmány értékét és hoznak hasznat. Ez okból helyesen gondolkozó gazda a növendék állatok fejlődését és tenyésztési célokra felhasználását lehetőleg sieteti. Ha az állatok nem ősztönének első nyilvánulásakor hajlamukat ki nem engedjük elégiteni, gyakran terméketlenekké lesznek későbbben. Ha az anya-állat hasassága a test növekedését meg nem akasztja, elérkezett a párosítás ideje is. Kisebb fajták hamarabb használhatók tenyésztésre is. Hízaló takarmánnyal forszirozni az állat fejlődését nem helyes, mert ily esetekben gyakori az elvetés és a terméketlenségre irányuló hajlam. Mennél természetesebb a növendék állat takarmányozása, annál kevésbé rendellenes a fejlődés, miért is az állatok treibolását csak egy bizonyos pontig engedhetjük meg magunknak, kisebb fajta szarvasmarháknál az üszök, megfelelő tartás mellett, $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{3}{4}$ a nagyobbak $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{4}$ éves korukban ugrathatók meg. A hol cél a tejelés emelése, ott kissé korábban, igavonó és hízékony fajtáknál pedig a mondott időszakban, vagy valamivel későbbben használjuk föl az állatokat tenyésztési célokra. A tej-elválasztás az első borju után nem magas; legmagasabb fokát a 3. 4-ik borjunál, vagyis akkor éri el, midőn a tehén teste teljesen kifejlődött. Magas tejhozamát a jó fajtából származó tehén azután 12 éves koráig is megtartja és csak ezután kezd apadni.

Gabonaforradalom Oroszországban.

Az éhínség mindnyagobbá lesz Oroszországban, különösen a volgai kormányzóságban. Itt már nem csak hogy a lakosságnak nincs kenyere, hanem a jószágoknak sincs elesége. A czári dominiumok miniszteriuma — mint Kostromából jelentik — az éhség csillapítására megengedte, hogy az éhező lakosság a czár erdeiben éhétől fűvet és bogótszedjen és hogy a jószágot is oda küldje legelni.

Ennek az engedelemnek azonban váratlan következményei voltak. A szegény, kiéhezett nép bejutván a czár nagy birtokára, nem engedett meg a füvekkel és bogókkal, hanem behatolt a majorokba és azokat fosztogatta. Azután egymás között veszekedtek a zsáknány-

ért és véres verekedések voltak minden nap. Ennek következtében a miniszterium módosította rendeletét és most már csak a nacesalinki-k (békebíró-féle) engedelmével szabad az éhségeseknek a czári erdőbe lépni.

Sok helyütt betegség ütött ki az éhség következtében, melynek sok ember esik áldozatul. Ennek következtében felsőbb parancsra elhalasztották az orvosi gyűlést, melyet augusztus végén szándékoztak megtartani. Az orvosoknak otthon kell maradniok községükben, hol nagy szükség van rájuk.

A Balti-tenger kikötői mentén, a honnan még meg van engedve a rozskivitel, nagy zavargások voltak. A vasuti központokon sok vagon áll tele rozsszal. Az éhséges s izgatott nép lázongott e miatt Kovnoba és Vlnában. Saulandban a tömeg augusztus 16-án reggel feltartóztotott körülbelül 300 koci rozst, mely a vasut felé igyekezett. A városház épületébe vitte és ott a földre hordta le a zsákokat. Azután egy csapat az állomásra ment, hogy megakadályozza a gabona elszállítását. Sokan a sinekre, a vonat elé vetették magokat. És noha a rendőrség kijelentette, hogy pékeknek nem szabad a rozskenyér árát felemelni, tovább tartott a zavargás másnap is. A városi vasuton azután nem fogadtak el több rozszállítmányt, mire a kereskedők Kursanyba szállították gabonájukat. Alig tudta meg ezt a nép, oda sietett a városból. A rendőrség elfogta a főkolompásokat, de az elkeseredett nép körülvette a rendőrség épületét és ki akarta szabadítani a foglyokat. Katonáságnak kellett kivonulni, hogy a rendet helyreállítsa.

Hasonló zavargásokok jelentenek Oroszország más vidékéről is. Lidában, egy kis városban, a hová egy pud rozst sem szállítottak a vásárra, a nép feltartóztatta a vidékről érkező kocsikat, melyek a kiviteli kereskedőktől összevásárolt rozsszal voltak megrakodva, a zsákokat lehordta az utra és azt kiáltotta: »Inkább elmegyünk Szibériába, mintsem hogy idehaza éhen haljunk! Élni akarunk és enni!«

A következő napon ismétlődtek a zavargások. Vlnában, a hol vasuti munkások akarták megakadályozni a rozsz elszállítását, azt kiáltották oda a nyugalomra intő csendőröknek: »Elszállítják a nép vérért! Mindenfelé sok elfogatás történt, de a rendet még nem tudták helyreállítani. Előbb az éhséget kellene lecsillapítani.

Kőbányai sertésüzlet

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Augusztus 25.

a) Hízott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1) Öreg nehéz (páronként 300—400 klgon felüli sulyban) ————. 2) Öreg közép (páronként 300—400 klg-sulyban) ————. 3) Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) 49.—49.50 4) Fialat közép (páronként 251—320 klg, sulyban 50.50—51.— 5) Fialat könnyű (páronként 250 klgmíg terjedő sulyban) 51.50 52.50 II. Magyar szedett: 6) Nehéz (páronként 280 klgon felüli sulyban) ————. 7) Közép (páronként 220—280 klg, sulyban) ————. 8) Könnyű (páronként 220 klgmíg terjedő sulyban) 51.—52.—. III. Szerbiai: 9) Nehéz (páronként 260 klgon felüli sulyban, 49.50—50.— 10) Közép (páronként 220—260 klg. sulyban) 49.50—50.— 11) Könnyű (páronként 220 klgmíg terjedő sulyban) 50.50—52.— Sertés létszám: Aug. 25 napján volt készlet 143.123 darab. A hízott sertés üzletirányzata: változatlan. — Hízaló sertés ————. malacz (4—11 hónapos korban) felhajtott 1777 drb.

Budapesti gabonatözsde. Augusztus 26-án. Buza öszre 11.48 pénz, 11.50 áru. Tengeri 1891. jul.—aug. 6.40 pénz, 6.45 áru. Zab öszre 5.90 pénz, 5.92 áru. — Káposztarepce aug.—szept. 14.90 pénz, 15.— áru.

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna.**

Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő, és **Dr. Bakonyi Samu** tanácskötés.

A cs. és kir. 7. hadtest parancsnoksága.

4253. sz.

Termény-bevásárlás.**Vásároltatnak:**

- a) a temesvári katonai élelmezési raktárhoz 310 mm. buza
1.800 mm. rozs
6.300 mm. zab.
- b) az aradi katonai élelmezési raktárhoz 230 mm. buza
2.300 mm. rozs
3.200 mm. zab.
- c) a szegedi katonai élelmezési fiókraktárhoz 110 mm. buza
1.000 mm. rozs.
- d) a nagyvárad katonai élelmezési raktárhoz 300 mm. buza
2.200 mm. rozs.

50 krajczáros bélyeggel ellátott ajánlatok a temesvári cs. és kir. 7-ik hadtest parancsnoksághoz **1891. év szeptember hó 7-én d. e. 10 óráig nyújtandók be.** 399 1-1

A vétel, kereskedelmi szokásként kötelevel az itteni parancsnokságnál és a temesvári, aradi és nagyvárad katonai tápraktáraknál letéteményezett és betekinthető 1891. aug. 15. Temesvárt kelt kötelevel mintafüzet szerint eszközöltetik.

Kunz József és TársaBUDAPEST DEBRECZEN, N.-VÁRAD
Kistemplom-bazár.**Franczia batist**előnyös bevásárlás folytán, rendkívül olcsó **leszállított** áron.**Kiházasítási kelengye**

teljes kiállítással.

Vászon, kész fehérnemű, divat-rövidáru butor-szövet, szőnyeg, függöny, ágy és asztalterítő, paplan és matrác-raktár dus választékban, jutányosan szabott árak mellett.

Lynoleum (parafa szőnyeg)

bizományi raktár gyári áron

Pike, trico, plüs

NYÁRI PAPANOK

368 és mindenféle 19

fürdő cikkek.**Férfi chifon-ingek**

gallér vagy a nélkül 1-50, a hírneves Schroll-féle chifonból, három minőségben, 1-90, 2-20, 2-60.

Gallérok, kezelők,**ZSEBKENDŐK**

MINDEN ÁRHOZ.

Harisnyák

urak, nők, gyermekek részére.

CZERNA- és SELYEM-KEZTYÜK,**napernyők,****ESERNYŐK**

legolcsóbb beszerzési forrása

SZABÓ LAJOS FIAI**CZÉGNÉL**

Debreczen, Rózsatér.

366

13

Legujabban szabadalmazott

m o s ó g é p e k,
kerti lóczák,**KERTI BUTOROK,****jégszekrények,**

TIZEDES MÉRLEGEK,

mezőgazdasági eszközök,

„PERONOSPORA“

(SZŐLŐ PENÉSZGOMBA)

FECSEKENDŐK,**vas- és kátránytető-lemezek,****valódi „FUCHS“-féle****rokás jegyü szerszámok****minden iparághoz.**

Minden vasáruba vágó cikkek

legolcsóbb beszerzési forrása.

Képes árlap, kívánatra, bérmentve küldetik.

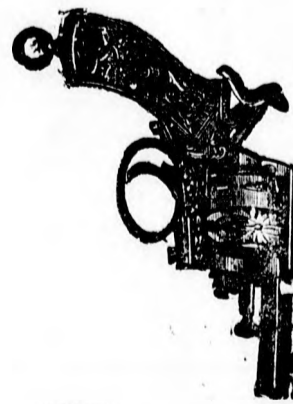
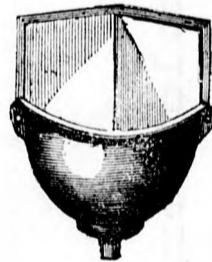
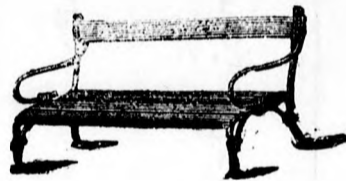
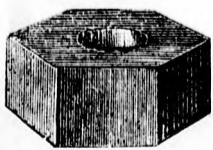
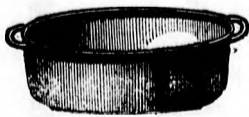
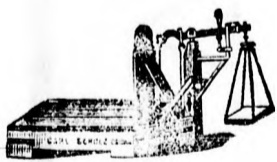
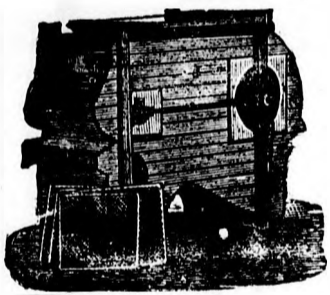
TÓTH GYULA

367 100-79

ELÖBB

TÓTH LAJOS ÉS TÁRSA

vaskereskedése Debreczen, főpiacz városház és czegléd-utca sarkán.

A „DEBRÉCZENI” NYOMDA RÉSZV. TÁRSASÁG

NYOMDÁJA

(Nagy-uj utca 1702. sz. Konrád-házban)

teljes új berendezéssel,

elvéllal mindennemű nyomtatványokat, u. m. folyóiratok, számlák, körlevelek, gyászjelentések, bál- és lakadalmi meghívókat és tánczrendeket
a legizesebb kivitelben és jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések **Erdélyi István** nyomdai művezető nevére czimzendők.

Új vállalatunkal, hol északkeleti Magyarország legrégibb és legeliterjedtebb politikai napilapja a

„DEBRÉCZENI,”

a szintén elterjedt „DEBRÉCZENI HIRADÓ” és a „JOGI HETILAP” is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szives pártfogásába. —
Hirdetések a **Debrecezen** ez lapban a legjutányosabb áron közöltenek.

Birósági nyomtatványok készletben vannak.

Nyomatott a „Debrecezen” nyomda részvénytársaság nyomdájában. 1891.